

https://doi.org/10.31516/2410-5325.093.04*
 УДК 656.835:[377.36:659.126]:316.7](477.53-25)(091)*364*(045)

ФІКСАЦІЯ ІСТОРІЇ ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ У СВІТОВОМУ ФІЛАТЕЛІСТИЧНОМУ ПРОСТОРІ

А. Р. Стеценко

Відокремлений структурний підрозділ «Аграрно-економічний фаховий коледж Полтавського державного аграрного університету», м. Полтава, Україна
 arsiarsi2009@gmail.com

Н. О. Кононенко

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна
 teacher.sg.04@agrokoledg.poltava.ua

A. Stetsenko

Separated Structural Unit "Agrarian-Economic Professional College of Poltava State Agrarian University", Poltava, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0003-6711-0247>

N. Kononenko

V. G. Korolenko Poltava National Pedagogical University, Poltava, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0004-5755-815X>

А. Р. Стеценко, Н. О. Кононенко. Фіксація історії закладу фахової передвищої освіти у світовому філателістичному просторі

У статті обґрунтовано роль філателії не лише як об'єкта колекціонування, а і як дієвого інструменту «м'якої сили», історичного джерела та засобу формування локальної ідентичності. На прикладі практичного кейсу — реалізації комплексного філателістичного проекту до 130-річчя ВСП «Аграрно-економічний фаховий коледж Полтавського державного аграрного університету» — проаналізовано можливості сервісу АТ «Укрпошта» «Власна марка» для комеморації знаменних дат. Детально розкрито алгоритм упровадження ініціативи: від розробки концептуального задуму та дизайну до виробничих процесів й організації урочистої церемонії спеціального погашення. Особливу увагу приділено результатам проекту, що трансформував ювілейний захід у створення довготривалого історичного артефакту та інструменту культурної дипломатії. Доведено, що подібні ініціативи сприяють патріотичному вихованню молоді, зміцненню бренду навчального закладу та фіксації його історії у світовому філателістичному просторі. Запропонована модель рекомендована для масштабування іншими освітніми та культурними інституціями громад.

Ключові слова: *філателія, колекціонування, комеморація, власна марка, брендинг навчального закладу, культурна дипломатія, збереження історичної пам'яті.*

A. Stetsenko, N. Kononenko. Recording the history of the vocational higher education institution in the world philatelic space

The relevance of the study. In the context of the full-scale armed aggression of the Russian Federation against Ukraine, which is accompanied by the targeted

destruction of cultural and educational institutions, society faces an acute need to preserve historical memory. Educational institutions are emerging not merely as centers of knowledge, but as bastions of local history. Contemporary challenges demand the creation of durable physical media for information. In this context, the present study analyzes the transformation of philately into a powerful tool for commemoration and cultural diplomacy.

The purpose of the study is to provide a comprehensive analysis and substantiation of the effectiveness of using modern philatelic tools to visualize the history of educational institutions, exemplified by the implementation of a comprehensive project dedicated to the 130th anniversary of the Independent Structural Unit "Agricultural and Economic Vocational College of Poltava State Agrarian University".

The methodology. The research includes a combination of general scientific and specialized approaches: the case study method is applied to detail the process of creating the philatelic product; the empirical method is used to analyze the stages of interaction with JSC "Ukrposhta"; the systemic approach is applied to examine the philatelic issue as a holistic informational and image-building complex; and the participant observation approach is applied to assess the social impact of the project on the college community.

The results of the study. The full implementation cycle of the "Own Stamp" project was investigated, ranging from the formulation of the creative concept to its final production. The creation of a unique philatelic ensemble — comprising a stamp featuring the architectural image of the college, an illustrated envelope, a postcard, and an innovative presentation sheet — is described in detail. The study analyzes the organizational process of the solemn special cancellation ceremony utilizing the permanent postmark "Poltavshchyna. The Region of Love", which facilitated the integration of the

* This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

institution's history into the broader national context. Furthermore, the project's role as a cultural "diplomat" in disseminating information about the resilience of Ukrainian education through international philatelic networks is established.

The scientific novelty. For the first time, using the example of an educational institution in the Poltava region, the algorithm for utilizing the "Own Stamp" service as a tool for preserving institutional memory during wartime is comprehensively demonstrated. Furthermore, the expediency of creating accompanying philatelic materials (presentation sheets) as a novel element of the museum and archival culture of an educational institution is substantiated.

The practical significance. The results of the study serve as a methodological basis for the organization of image-building events, the patriotic education of youth, and the creation of contemporary historical sources that document wartime events.

Conclusions. It has been demonstrated that philately is an accessible and highly effective medium for visualizing history. The implemented project facilitated the creation of a unique historical artifact, fostered cohesion within the college community, and ensured the sustained presence of the institution's brand within the information space.

Keywords: *philately, collecting, commemoration, personalized stamp, educational institution branding, cultural diplomacy, preservation of historical memory.*

Актуальність теми дослідження. В умовах повномасштабної збройної агресії РФ проти України захист національної пам'яті та культурної ідентичності набуває значення стратегічної оборонної операції. Ворог цілеспрямовано знищує не лише інфраструктуру, а й музеї, архіви та бібліотеки, намагаючись розірвати історичну тяглість поколінь. У цьому контексті навчальні заклади перетворюються на ключові bastiони збереження локальної історії. Тема дослідження є суголосною сучасним науковим трендам "diplomat" (Public History) та збереження нематеріальної культурної спадщини, адже пропонує інноваційний підхід до фіксації історичних подій. Вибір теми зумовлений необхідністю пошуку нових, стійких форм комеморації знаменних дат, зокрема 130-річчя ВСП "Аграрно-економічний фаховий коледж ПДАУ", що дозволяє інтегрувати історію окремого закладу в загальнонаціональний та світовий культурний контекст.

Постановка проблеми. Ключова проблема полягає в невідповідності традиційних форматів

відзначення ювілеїв викликам часу, що вимагають створення довготривалих, матеріальних і захищених носіїв історичної інформації. Існує нагальна практична потреба в розробці та впровадженні сучасних дієвих інструментів візуалізації історії освітніх закладів, які б виконували функцію документування епохи, слугували засобом культурної дипломатії. Вирішення цієї проблеми через засоби художньої філателії дозволяє створити унікальні артефакти, які неможливо видалити чи фальсифікувати, забезпечуючи їх присутність у світовому інформаційному просторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика збереження історичної пам'яті та культурної спадщини як фундаменту національної ідентичності перебуває в центрі уваги багатьох сучасних науковців. Особливої гостроти цей дискурс набув в умовах російсько-української війни. Роль історико-культурної спадщини як ключового чинника формування й збереження національної ідентичності в умовах зовнішніх загроз ґрунтовно досліджують Л. Тарангул, І. Чернікова та Л. Дрогомирецька (Тарангул та ін., 2024). Значення історичної правди, гідності та творення нових сенсів для патріотичного виховання української молоді під час збройного конфлікту висвітлює у своїх працях С. Бойко (Бойко, 2022).

Науковий масив досліджень демонструє активний пошук нових форм фіксації історії. Так, О. Бір'юва акцентує увагу на критичній важливості цифрових технологій (віртуальні музеї, доповнена реальність) для збереження та популяризації локальної спадщини в умовах ведення воєнних дій (Бір'юва, 2023). Проте поряд із цифровізацією зростає запит суспільства на створення довготривалих, захищених матеріальних носіїв пам'яті.

У цьому контексті особливе місце посідає філателія, наукове осмислення якої сьогодні виходить далеко за межі звичайного колекціонування. Закордонні дослідники розглядають поштову марку як потужний соціокультурний феномен та історичний документ. Зокрема, А. Вартак та Я. Аатрея аналізують унікальну взаємодію між філателією та еволюцією систем письма, підкреслюючи її глибоке цивілізаційне значення

для передання інформації між поколіннями (Aatreya & Vartak, 2023). Натомість Й. Лімор та І. Тамір обґрунтовують роль поштових марок як специфічного, але часто недооціненого наукою засобу масової інформації (Mass Media), що здатний візуалізувати та транслювати ключові державні цінності (Limor & Tamir, 2020).

Попри ґрунтовні теоретичні напрацювання щодо ролі філателії у світовому інформаційному просторі та важливості збереження національної пам'яті в Україні, питання практичного використання сучасних філателістичних інструментів для комеморації локальної історії залишається малодослідженим. Більшість публікацій, що висвітлюють процедури спеціальних погашень у закладах освіти чи культури, мають переважно репортажний або новинний характер (Крамаренко, 2025; Пархоменко, 2024). Відтак, у сучасному науковому дискурсі існує прогалина щодо комплексного аналізу алгоритму застосування сервісу «Власна марка» як цілісного інструменту збереження інституційної пам'яті закладу освіти, що й зумовлює актуальність цього дослідження.

Мета статті — обґрунтування ефективності використання засобів сучасної художньої філателії для візуалізації історії та формування бренду освітніх закладів. Стаття має на меті узагальнити практичний досвід реалізації проекту до 130-річчя коледжу, розкрити алгоритм створення філателістичного продукту (від зародження ідеї до процедури спеціального погашення) та довести, що марка є потужним інструментом збереження інституційної пам'яті. Дослідження пропонує нову модель взаємодії освіти та пошти для популяризації національної спадщини.

Виклад основного матеріалу дослідження. Національна ідентичність ґрунтується на таких фундаментальних підвалинах, як відчуття приналежності до певної культурної спільноти та історичної території. Визріваючи в горнилі традиційної культури, вона наповнюється політичним змістом та національним самовизначенням. Між членами нації існує символічна солідарність, сила якої буває дивовижною, особливо в періоди тяжких випробувань. Це яскраво проявилось після 24 лютого 2022 року, коли українці продемонстрували світові небачені

приклади єднання. Намагання ворога нищити нашу культурну спадщину підкреслює важливість збереження історичної пам'яті, адже це не лише стирання матеріальних здобутків, а й замах на саму ідентичність народу (Тарангул та ін., 2024). Збереження пам'яток та об'єктів історико-культурної спадщини, популяризація музеїв та їхніх колекцій нині переходить у віртуальну площину: віртуальні музеї, гідни, додатки з використання технологій доповненої реальності, віртуальної реальності, штучного інтелекту, квести, музейні ігри (Бірьова, 2023). У такій непростій ситуації дуже потрібна консолідація зусиль на усіх рівнях, зокрема в освітньому середовищі. Формування національної ідентичності молодих українців потребує особливої уваги та має базуватися на історичній правді, гідності та творенні нових смислів. Саме тому навчальні заклади мають шукати нестандартні підходи для залучення студентства до збереження пам'яті (Бойко, 2022). У сучасному світі поштова марка еволюціонувала в багатогранний соціокультурний феномен, що є потужним дієвим історичним джерелом та унікальним витвором мистецтва в мініатюрі. Історично потреба людей у кращому спілкуванні та самовираженні зумовила еволюцію систем письма — від піктограм палеоліту до сучасних алфавітів. У цьому довгому цивілізаційному ланцюгу філателія посідає особливе місце. Вона не лише продовжує традиції візуальної комунікації, а й дозволяє створювати міждисциплінарні зв'язки, формуючи інтерес до історії та культури через призму інших галузей знань (Aatreya & Vartak, 2023).

По-перше, кожна поштова марка — це справжня візитівка країни. На клаптику паперу площею в кілька квадратних сантиметрів держава транслює у світ ключові візуальні наративи про себе: історію, культурні досягнення, наукові відкриття, природні багатства та видатних особистостей. Подорожуючи на листах і посилках по всьому світу, марки формують міжнародний імідж країни, виступаючи своєрідними послами її ідентичності. Це і є прояв здатності формувати позитивне сприйняття виключно через культурну привабливість. По-друге, марка є концентрованим носієм інформації та мініатюрним витвором мистецтва. Художники та

дизайнери використовують кожен деталь для передання ідеї, вкладаючи у створення марки глибокий символізм; через графіку, кольори та композицію марка відтворює історію, викликає емоції та фіксує дух свого часу й водночас слугує безцінним історичним джерелом для майбутніх поколінь. Тематика випусків, ідеологічні акценти, дати та місця погашення — все це дозволяє історикам, культурологам та соціологам реконструювати минуле, відстежувати зміни в суспільній свідомості та пріоритетах держави. Силу філателії як інструменту збереження пам'яті яскраво демонструють численні практики увіковічення, що активно впроваджуються в Україні, зокрема на Полтавщині. Ці ініціативи показують, як марка може об'єднувати громаду, вписуючи локальні події в загальнонаціональний контекст. Прикладом увічнення знакової постаті національного масштабу стала подія, що відбулася в Полтаві 9 вересня 2024 року, коли була погашена поштова марка до 255-ї річниці від дня народження Івана Котляревського, основоположника сучасної української літератури. Церемонія, що пройшла в музеї-садибі письменника, мала глибокий символізм, поєднуючи місце пам'яті з актом її фіксації у філателії. Поштовий випуск, що включав марку з портретом Котляревського та конверт із зображенням його садиби, був реалізований у межах проекту «Власна марка». Це ілюструє, як локальна ініціатива дозволяє на якісно новому рівні вшанувати пам'ять національного генія, створюючи унікальний артефакт, що розійшовся по світу тиражем у 650 примірників (Пархоменко, 2024).

Іншим показовим прикладом є використання цього ж інструменту для відзначення ювілею інституції. Так, знаковою подією святкування 105-ї річниці Полтавського державного аграрного університету стало спеціальне погашення тематичної поштової марки, конверта та листівки. Цей символічний акт, здійснений ректором університету та представником «Укрпошти» разом із почесними гостями, назавжди увіковічнює славетну історію навчального закладу та його вагомий внесок у розвиток аграрної галузі України (Крамаренко, 2025). Таким чином, історія конкретного закладу освіти була офіційно задокументована й стала частиною філателістичного

літопису держави. Наведені приклади доводять, що поштова марка — це гнучкий та потужний інструмент для збереження історичної пам'яті, зміцнення національної ідентичності й популяризації культурної спадщини як на державному, так і на локальному рівні.

Проект «Власна марка» від АТ «Укрпошта» посідає особливе місце серед сучасних філателістичних ініціатив в Україні. Він дає можливість будь-кому створити свій унікальний поштовий випуск із власним дизайном, зберігши при цьому всі ознаки поштової оплати: повноцінний юридичний статус використання для відправлення листів і посилок по всій Україні та за кордон, що одночасно поєднує художню, культурну та меморіальну цінності; поштові мініатюри стають персональним носієм пам'яті, історії та ідентичності. Процес створення починається з вибору теми. Тут важливо оцінити культурну, історичну чи суспільну вагу події. Чимало випусків присвячені вшануванню пам'яті видатних діячів, популяризації культурних проєктів, благодійним акціям, а також історичним подіям місцевого чи національного значення. Іноді така ініціатива має чіткий регіональний характер, коли громада через поштовий випуск хоче відзначити особливість свого міста чи області. Доцільним є обговорення обраної теми випуску з місцевими краєзнавцями чи філателістами та проведення опитування й консультацій із членами громади, щоб переконатися, чи обрана тема достатньо привертає увагу широкого загалу. Підготовка до створення «Власної марки» передбачає командну роботу. Заявку на «Власну марку» можна продати онлайн на офіційному порталі Укрпошти через сервіс Postmark. Першим кроком на шляху створення «Власної марки» є ознайомлення з технічними умовами та вимогами до дизайну. Потім обирається тип продукції: марковий аркуш, конверт, листівка, картонна рамка чи папка-трансформер. Замовник визначає тираж, заповнює особисті дані, зазначає адресу доставки чи номер відділення Укрпошти та здійснює оплату. Після цього на електронну пошту надходить повідомлення з інструкціями, куди слід надіслати зображення для створення макету. Коли макет готовий, його узгоджують із представниками Укрпошти, після

чого матеріали затверджуються на друк. Готову продукцію отримують у філателістичному магазині або в зазначеному відділенні. Зазвичай такі випуски мають обмежений тираж, що робить їх цінними для колекціонерів, а для автора — особистою пам'яткою. Адже «Власна марка» — це не просто інструмент для відправлення листів, а офіційний документ, що фіксує певний момент у житті окремої людини чи спільноти. Додатково можна організувати спецпогашення «Перший день», випустити художній конверт та інші супровідні матеріали, що разом утворюють повний філателістичний комплект. Таким чином, проєкт «Власна марка» — це не лише зручний сервіс для персоналізації поштових відправлень, а й потужний інструмент для збереження пам'яті, популяризації історії та культури, вшанування важливих подій і людей. Кожен такий випуск стає маленьким, але значущим свідченням епохи, яке через роки матиме цінність і для колекціонерів, і для дослідників історії України.

Генезис задуму створення філателістичного випуску до 130-річчя ВСП «Аграрно-економічний фаховий коледж ПДАУ» не був спонтанним, а став логічним результатом поєднання глибокого захоплення філателією з бажанням зробити вагомий внесок у збереження історії рідного навчального закладу. Було поставлено чітке завдання: створити повноцінний, художньо завершений філателістичний комплект, який би став справжнім артефактом і гідно представив ювілей коледжу. Цей комплект мав включати персоналізовану поштову марку («Власна марка») з ювілейною символікою (Рис. 1), немаркований художній конверт (Рис. 2), тематичну поштову картку в єдиному стилі (Рис. 3). Особливим, новаторським елементом концепції стала ідея розробити та випустити презентаційний аркуш — інформаційний супровідний буклет, що об'єднує всі елементи випуску та розкриває його історію (Рис. 4). Цей крок був надзвичайно важливим, адже такий формат став першим подібним проєктом, реалізованим у Полтавській області, що одразу підняло ініціативу на новий, унікальний рівень.

Перетворення концептуального задуму на фізичний, естетично довершений продукт є найважливішим етапом будь-якого творчого

проєкту. В основу візуальної концепції лягло прагнення відобразити два ключових аспекти: історичну тяглість та сучасну ідентичність навчального закладу. Було вирішено використати такі центральні символи: зображення головного навчального корпусу як архітектурного елемента, що є візитівкою та матеріальним втіленням коледжу, чиї класичні форми символізують стабільність, фундаментальність освіти та нерозривний зв'язок поколінь викладачів і студентів; герб (логотип) коледжу як офіційний символ, що є обов'язковим елементом ідентичності та підкреслює офіційний статус випуску, засвідчує приналежність філателістичного проєкту до освітнього закладу. Як основний інструмент для створення векторної графіки було використано професійний програмний пакет CorelDRAW, що дозволило досягти високої чіткості та якості зображень для подальшого друку. Процес не був лінійним. Для художнього конверта та поштової картки було розроблено по дві варіації дизайну. Це дозволило творчій команді провести внутрішнє обговорення з колективом, у результаті чого було обрано ті варіанти, які найбільш точно й виразно передавали урочистий настрій ювілею та відповідали загальному стилю. Колегіальний підхід забезпечив високу якість фінального результату — створення цілісного філателістичного ансамблю. Ідея полягала в тому, що марка, конверт, листівка та презентаційний аркуш не мають сприйматись як окремі продукти. Вони повинні скласти єдину, гармонійну композицію, де кожен елемент доповнює інший. Створення єдиного стилю (спільна колірна гама, шрифти, графічні елементи) перетворило набір філателістичної продукції на витвір мистецтва. Саме такий підхід значно підвищує колекційну цінність та естетичне сприйняття випуску.

Після завершення творчого етапу розробки дизайну філателістичний проєкт перейшов у фазу практичної реалізації. Цей етап вимагав чіткої комунікації з державним підприємством, вирішення технічних та організаційних питань, а також залучення експертної підтримки для досягнення бездоганного результату. Відправною точкою для старту виробництва став офіційний процес замовлення послуги «Власна марка». Він включав у себе подання заявки до відповідного

Рис. 1. Персоналізована поштова марка до 130-річчя ВСП «Аграрно-економічний фаховий коледж ПДАУ».

Рис. 2. Немаркований художній конверт ювілейного випуску.

Рис. 3. Тематична поштова картка (листівка).

підрозділу АТ «Укрпошта» разом з фінальними версіями дизайн-макетів у цифровому форматі. Ключовими технічними вимогами до макетів були висока роздільна здатність графічних файлів для уникнення будь-яких дефектів під час друку; дотримання специфічних шаблонів для аркуша з марками, де чітко визначено поле для самого зображення та службові елементи; відповідність стандартним розмірам для супутньої продукції: конверти формату DL (110 x 220 мм) та поштові картки формату А6 (105 x 148 мм). Цей формалізований процес гарантував відповідність продукції державним стандартам якості. На шляху від макета до готового тира-

жу команда, завдяки злагодженій роботі та завчасному плануванню, успішно подолала низку очікуваних викликів. Найбільшим викликом у будь-якому проєкті із чіткою датою реалізації є дотримання часових меж. Команда усвідомлювала, що друк марок — це технологічно складний та відповідальний процес, що займає декілька тижнів. Тому було критично важливо подати всі документи та макети заздалегідь, щоб мати достатній часовий резерв. Завдяки чіткому плануванню вдалося уникнути поспіху, спокійно пройти всі бюрократичні етапи узгодження та отримати готовий тираж вчасно до запланованої дати спецпогашення.

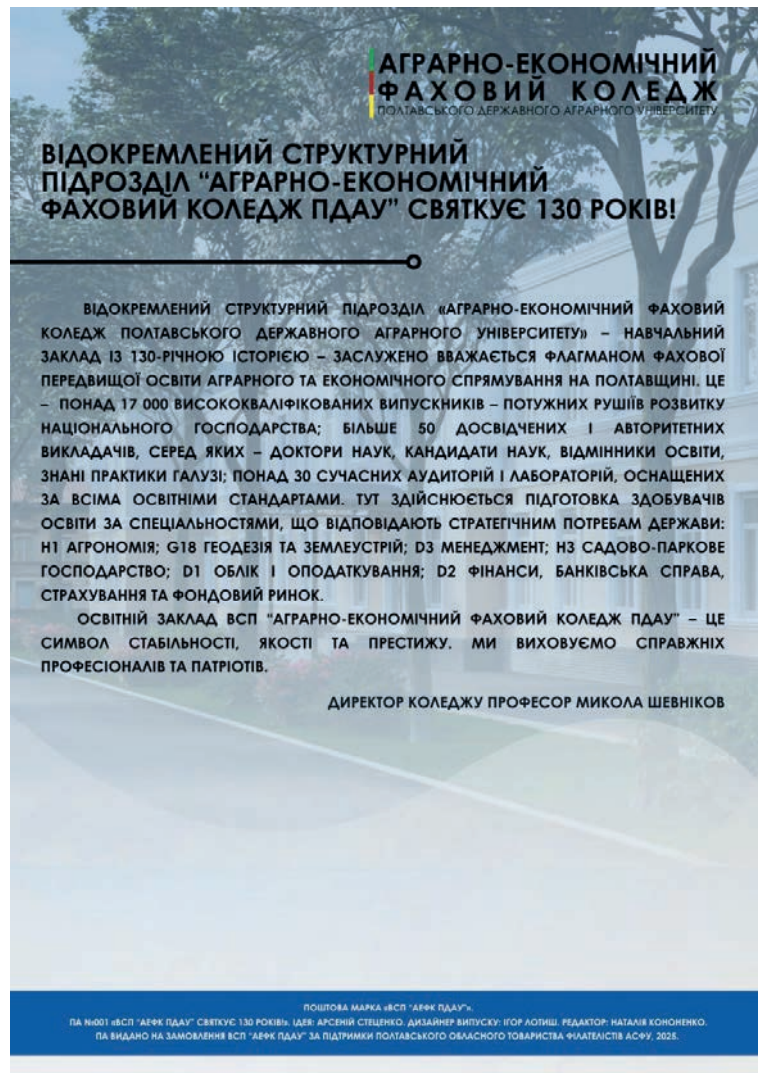

Рис. 4. Презентаційний аркуш філателістичного проекту.

Успіх проекту значною мірою залежав від підтримки та порад досвідчених фахівців. Команда активно залучала зовнішніх консультантів — експертів-філателістів та представників «Укрпошти», що дозволило уникнути багатьох помилок.

Урочиста церемонія спеціального погашення стала апогеєм багатомісячної роботи, моментом, коли проект був офіційно представлений громадськості. Організація такого заходу вимагала ретельного планування й уваги до кожної деталі, адже саме від цього залежали фінальне враження та статус усієї ініціативи. Проведення спецпогашення в день історичного ювілею — 08 вересня 2025 року — надало процедурі максимальної урочистості та автентичності. Ідеальним місцем стала актовка зала коледжу. Для надання події високого офіційного статусу та

суспільного резонансу було важливо забезпечити присутність почесних гостей. Склад запрошених був ретельно продуманий, щоб представити єдність освіти, влади, бізнесу та культури. Директор із розвитку мережі АТ «Укрпошта» Полтавського регіону легітимізував церемонію з боку поштового оператора, підтвердивши офіційний статус погашення. Особливою честю стала присутність на урочистому заході випускників коледжу минулих років. Їхня участь продемонструвала живий зв'язок між поколіннями. Ексклюзивності події додав спеціальний сувенірний штамп із написом «130 років відданості справі» (Рис. 5) — вдале доповнення до офіційного штемпеля. Виготовлення сувенірного штампку ФОП Добрянський Олександр Володимирович із Вінниці стало гарним прикладом міжрегіональної співпраці. Замість стандартного

Рис. 5. Спеціальний сувенірний штамп «130 років відданості справі».

Рис. 6. Центральний момент церемонії спеціального погашення.

календарного штемпеля було обрано постійно діючий спеціальний поштовий штампель «Полтавщина. Край любові. Poltava Region. Homeland of love». Цей стратегічний хід дозволив вписати локальну подію в ширший регіональний та загальнонаціональний контекст, адже історія коледжу миттєво стала частиною великої історії та культурного бренду Полтавщини; підвищив колекційну цінність погашених екземплярів шляхом поєднання унікального конверта з відомим художнім штампелем. Акт спецпогашення став центральним, символічним моментом церемонії (Рис. 6). Почесні гості одночасно поставили відбитки штемпеля «Полтавщина. Край любові»

на перші примірники конвертів, офіційно «вводячи в обіг» пам'ять про ювілей. Одразу після погашення директор коледжу урочисто вручив почесним гостям на зберігання філателістичні комплекти (Рис. 7) (Кононенко, 2025, вересень 08).

Вплив філателістичного проекту виходить далеко за межі успішного святкового заходу. Його справжня цінність розкривається в довгостроковій перспективі, адже він створив два потужні нематеріальні активи: унікальне історичне джерело та дієвий інструмент культурної дипломатії. Кожен погашений конверт є не просто сувеніром, а повноцінним історичним артефактом і

Рис. 7. Вручення філателістичних комплектів почесним гостям.

першоджерелом для майбутніх істориків, краєзнавців та культурологів. На відміну від вторинних джерел, що описують подію (статей, спогадів), цей конверт є її безпосереднім мовчазним учасником, несучи в собі кілька шарів задокументованої інформації; містить візуальний код, фіксуючи офіційну символіку та архітектурний образ коледжу станом на 2025 рік; є часовою міткою, адже відбиток штемпеля чітко датує подію — 8 вересня 2025 року; має географічну та ідеологічну прив'язку, оскільки використання штемпеля «Полтавщина. Край любові» назавжди пов'язує ювілей коледжу з культурним та патріотичним контекстом регіону в один із найдраматичніших періодів історії України. Для дослідника з майбутнього цей конверт стане своєрідною «капсулою часу», розповість про те, що навіть в умовах повномасштабної війни український освітній заклад освіти не просто виживав, а й знаходив у собі сили та креативність, що є матеріальним доказом незламності духу та поваги до власних коренів. Попри те, що традиційні медіа детально вивчені наукою, такий потужний канал комунікації, як філателія, часто залишається поза увагою. Проте поштові

марки, які щорічно тиражуються у світі мільярдами примірників, доцільно визначати як специфічний засіб масової інформації. Це офіційні державні документи, що візуалізують та транслюють цінності, які країна прагне презентувати як власним громадянам, так і світовій спільноті (Limor & Tamir, 2020, с. 491–505). Другий аспект цінності філателістичного проекту — його міжнародний комунікаційний потенціал. Філателістичний світ — це глобальна, надзвичайно активна мережа, що об'єднує мільйони колекціонерів на всіх континентах. Одразу після випуску ювілейний конверт став предметом інтересу для цієї спільноти. Завдяки обмінам, покупкам та листуванню ці конверти розпочали власну подорож, розлітаючись із Полтави по всьому світу. Кожен такий конверт, потрапляючи до філателістичних колекцій у Польщі, Канаді, Японії чи Австралії, виконує місію культурного дипломата, без слів розповідаючи світові про існування та славетну історію ВСП «Аграрно-економічний фаховий коледж ПДАУ» в Полтаві, про незламність української освіти та культури, що продовжують розвиватися навіть під час війни, про красу та ідентичність Полтавського регіону — «Краю любові». Таким чином, завдяки

грамотному залученню філателії, локальна подія отримала глобальне охоплення: маленька марка стала повноцінним великим послом.

Окрім зовнішнього ефекту, проект мав глибокий внутрішній вплив, ставши потужним об'єднуючим фактором для всієї громади коледжу. Для викладачів та співробітників проект став можливістю вийти за межі своїх повсякденних обов'язків, що сприяло неформальному спілкуванню та зміцненню професійних і дружніх зв'язків. Спільна робота над створенням красивого та значущого продукту породила відчуття колективної гордості за результат. Для студентів подія стала яскравим доказом престижності, історичної ваги та увічнення їхнього навчального закладу на офіційному рівні, посилила відчуття приналежності та поваги до коледжу. Залучення до свята видатних випускників минулих років наочно продемонструвало, що коледж — це велика родина, що об'єднує багато поколінь.

Проект став не просто урочистим заходом, а й надзвичайно ефективним освітнім інструментом, справжнім «уроком живої історії», наочно продемонструвавши, як треба берегти свою локальну історію. Ця ініціатива послужила яскравим прикладом дієвого патріотизму, адже студенти побачили, що любов до рідного краю, вивчення минулого, повага до традицій та пошук сучасних, креативних шляхів для їхньої популяризації — це конкретні справи, а не абстрактні гасла. Замість сухого викладу фактів з історії коледжу, молодь була залучена в емоційно насичену подію практично, що пробудило жвавий інтерес до сторінок минулого, спонукало по-новому поглянути на будівлю навчального корпусу, на історію спеціальностей і на людей, які стояли біля витоків. Таким чином, філателістичний проект став вагомою інвестицією у виховання свідомого покоління, яке знає, цінує та вміє берегти свою спадщину. Для того щоб ефект від проведеного заходу не був короточасним, а продовжував працювати на імідж коледжу в перспективі, було приділено значну увагу його інформаційному супроводу та медійній фіксації: було створено професійний відеозвіт про проведення урочистої церемонії спецпогашення (Кононенко, 2025, вересень 17). Цей відеопроduct виконав одразу архівне, інформаційне та іміджеве завдання, зберігши для

історії не лише статичний артефакт (конверт), а й динаміку самої події: виступи гостей, емоції учасників, урочистий момент погашення; став основним інструментом поширення новин про проект через офіційний сайт коледжу, соціальні мережі та місцеві інтернет-видання, що значно розширило аудиторію слухачів; продемонстрував високий рівень організації заходу, що позитивно вплинуло на репутацію коледжу.

Висновки. У результаті проведеного дослідження та практичної реалізації проекту здійснено теоретичне узагальнення й запропоновано нове вирішення науково-прикладного завдання щодо візуалізації історії освітніх закладів засобами сучасної філателії. Теоретичне значення роботи полягає в розширенні понятійного апарату публічної історії та музеєзнавства. У статті обґрунтовано, що сучасна філателістична продукція (марка, конверт, спецштемпель) в умовах цифровізації та війни трансформується з традиційного засобу поштової оплати в унікальний носій інституційної пам'яті та дієвий інструмент соціокультурної комунікації. Практична цінність дослідження визначається створенням чіткого алгоритму реалізації філателістичного проекту на базі послуги «Власна марка». На прикладі святкування 130-річчя ВСП «Аграрно-економічний фаховий коледж ПДАУ» доведено, що такий підхід дозволяє створити первинне історичне джерело, що фіксує візуальний образ та статус закладу в конкретний історичний момент. Створений філателістичний комплект виконує важливу зовнішню функцію «культурного дипломата», популяризує українську освіту та регіональну ідентичність на міжнародному рівні через мережі колекціонерів. Вагомим результатом стало виявлення значного соціального ефекту від впровадження подібних ініціатив. Встановлено, що безпосереднє залучення студентської та викладацької спільноти до процесу створення філателістичного продукту є дієвим механізмом патріотичного виховання та зміцнення корпоративної культури, а урочиста церемонія спецпогашення гуртує громаду. Запропонована та апробована модель може бути рекомендована до широкого впровадження навчальними закладами, органами місцевого самоврядування та культурними установами як

ефективний, доступний та іміджевий спосіб комеморації знаменних дат і формування архівної спадщини.

Перспективи подальших досліджень. Науковий пошук у цьому напрямі має значний потенціал і потребує розширення контексту від локального до загальнонаціонального. Насамперед, доцільно зосередити увагу на систематизації та каталогізації «Власних марок», випущених закладами освіти України за роки незалежності, що дозволить проаналізувати тенденції розвитку філателії в навчальних закладах як окремого культурного феномену. Крім

того, важливим вектором подальшої роботи є дослідження шляхів інтеграції фізичних філателістичних колекцій у віртуальний простір. Це передбачає розробку концепцій віртуальних філателістичних музеїв та 3D-моделювання марок, що дозволить зберегти артефакти в цифровому форматі та розширити аудиторію. Окремого вивчення потребує потенціал філателістичного туризму, зокрема розробка туристичних маршрутів, прив'язаних до місць проведення знакових спеціальних погашень на Полтавщині та в Україні загалом.

Список посилань

- Бірьова, О. (2023). Історико-культурна спадщина України: цифрові технології збереження та популяризація в умовах воєнних дій. *Грані*, 26(5), 90–94. <https://doi.org/10.15421/1723106>
- Бойко, С. (2022). Формування національної ідентичності української молоді в умовах російсько-української війни. *Українознавчий альманах*, 30, 17–22. <https://doi.org/10.17721/2520-2626/2022.30.2>
- Кононенко, Н. (Укл.) (2025, Вересень 08). Урочисте засідання педагогічної ради з нагоди 130-річчя коледжу. *Аграрно-економічний фаховий коледж ПДАУ*. <https://agrokoledg.poltava.ua/urochyste-zasidannya-pedagogichnoyi-rady-z-nagody-130-richchya-koledzhu/>
- Кононенко, Н. (Укл.) (2025, Вересень 17). ВСП «Аграрно-економічний фаховий коледж ПДАУ» — віднині на поштовій марці України. *Аграрно-економічний фаховий коледж ПДАУ*. <https://agrokoledg.poltava.ua/vsp-agrarno-ekonomichnyj-fahovyj-koledzh-pdau-vidnyini-na-poshtovij-martsi-ukrayiny/>
- Крамаренко, С. (2025, Жовтень 02). Полтавський державний аграрний університет відзначив своє 105-річчя. *Полтавський державний аграрний університет*. <https://www.pdau.edu.ua/news/poltavskyy-derzhavnyy-agrarnyy-universytet-vidznachyv-svoye-105-richchya>
- Пархоменко, Л. (2024, Вересень 09). У Полтаві погасили марку до дня народження Івана Котляревського. *Суспільне Полтава*. <https://suspilne.media/poltava/832377-u-poltavi-pogasili-marku-do-dna-narodzenna-ivana-kotlarevskogo/>
- Тарангул, Л. М., Чернікова, І. В., & Дрогомирецька, Л. Р. (2024). Збереження історико-культурної спадщини України як чинник національної ідентичності. *Культурологічний альманах*, (1), 147–159. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.1.18>
- Aatreya, Y., & Vartak, A. (2023). A unique interaction between philately and writing systems of the world. *The Mythic Society*, 114(3), 72–77. <https://doi.org/10.58844/KZJR6315>
- Limor, Y., & Tamir, I. (2021). The neglected medium: Postage stamps as mass media. *Communication Theory*, 31(3), 491–505. <https://doi.org/10.1093/ct/qtz043>

References

- Birova, O. (2023). Ukraine's Historical and Cultural Heritage: Digital Technologies for Preservation and Promotion Amid Hostilities. *Hrani*, 26(5), 90–94. <https://doi.org/10.15421/1723106> [In Ukrainian].
- Boiko, S. (2022). The Formation of National Identity Among Ukrainian Youth in the Context of the Russian-Ukrainian War. *Ukrainoznnavchyi almanakh*, 30, 17–22. <https://doi.org/10.17721/2520-2626/2022.30.2> [In Ukrainian].
- Kononenko, N. (Comp.) (2025, September 08). A ceremonial meeting of the Faculty Council to mark the college's 130th anniversary. *Ahrarno-ekonomichnyi fakhovyj koledzh PDAU*. <https://agrokoledg.poltava.ua/urochyste-zasidannya-pedagogichnoyi-rady-z-nagody-130-richchya-koledzhu/> [In Ukrainian].
- Kononenko, N. (Comp.) (2025, September 17). The “Agricultural and Economic Vocational College of Poltava State Agrarian University”, an independent structural unit, is now featured on a Ukrainian postage stamp. *Ahrarno-ekonomichnyi fakhovyj koledzh PDAU*. <https://agrokoledg.poltava.ua/vsp-agrarno-ekonomichnyj-fahovyj-koledzh-pdau-vidnyini-na-poshtovij-martsi-ukrayiny/> [In Ukrainian].

- Kramarenko, S. (2025, October 02). Poltava State Agrarian University celebrated its 105th anniversary. *Poltavskiy derzhavnyi ahrarnyi universytet*. <https://www.pdau.edu.ua/news/poltavskyy-derzhavnyy-agrarnyy-universytet-vidznachyv-svoye-105-richchya> [In Ukrainian].
- Parkhomenko, L. (2024, September 09). A stamp commemorating Ivan Kotlyarevsky's birthday was unveiled in Poltava. *Suspilne Poltava*. <https://suspilne.media/poltava/832377-u-poltavi-pogasili-marku-do-dna-narodzenniv-ivana-kotlarevskogo/> [In Ukrainian].
- Taranhul, L. M., Chernikova, I. V., & Drohomiretska, L. R. (2024). The preservation of Ukraine's historical and cultural heritage as a factor in national identity. *Kulturolohichniy almanakh*, (1), 147–159. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.1.18> [In Ukrainian].
- Aatreya, Y. & Vartak, A. (2023). A unique interaction between philately and writing systems of the world. *The Mythic Society*, 114(3), 72–77. <https://doi.org/10.58844/KZJR6315>. [In English].
- Limor, Y., & Tamir, I. (2021). The neglected medium: Postage stamps as mass media. *Communication Theory*, 31(3), 491–505. <https://doi.org/10.1093/ct/qtz043>. [In English].

Отримано: 06.03.2026

Прийнято до друку: 03.04.2026

A. Р. Стеценко

здобувач освіти, Відокремлений структурний підрозділ «Аграрно-економічний фаховий коледж Полтавського державного аграрного університету», м. Полтава, Україна

Н. О. Кононенко

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна

A. Stetsenko

student, Separated Structural Unit “Agrarian-Economic Professional College of Poltava State Agrarian University”, Poltava, Ukraine

N. Kononenko

Master's degree candidate, V. G. Korolenko Poltava National Pedagogical University, Poltava, Ukraine